

Отже, декоративно-ужиткове мистецтво народної вишивки кожного з регіонів України – це складова єдиної культури нашої Батьківщини, перед якою стоїть висока мета – сформуванати громадянина, як частку великого національного «Я».

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. *Українське народознавство: Навч. посіб. / За ред. С.П. Павлюка, Г.Й.Горинь, Р. Ф. Кирчіва. – Львів: Фенікс, 1994. – 213 с.*
2. *Сорокіна Л.М. Вишиванка / Л.М. Сорокіна. – Київ: Веселка, 1989. – 16с.*
3. <http://bibliofond.ru/view.aspx?id=607205>
4. <http://ua.textreferat.com/referat-12587-1.html>

*Свиридюк Наталія
(Полтава, Україна)*

НАРОДНА ЛЯЛЬКА З ЕЛЕМЕНТАМИ ТРАДИЦІЙНОЇ ПОЛТАВСЬКОЇ ВИШИВКИ

Вузлова лялька та вишивка, як види народного мистецтва мають спільне історичне підґрунтя та найбільш повно зберегли давню символіку. Як зазначає дослідник українського народного мистецтва М. Селівачов: «Більшість мотивів, що належать до загальнонаціонального ядра сучасної народної орнаментики українців, з'явилися в первісному мистецтві»[3, с.73], далі д продовжує: «Хрести» – народні назви найпоширеніших мотивів української народної орнаментики сформувалися в період енеоліту. Невичерпність народної фантазії засвідчують сотні варіантів улюблених хрестових візерунків та їх образні назви: квітчасті, крижані, ламані, хрестобоки тощо»[3, с. 73] Досліджуючи народну ляльку ми бачимо, що визначальною іконографічною ознакою її є хрест на обличчі який дослідники традиційної української ляльки О.С. Найден, Л.М. Герус трактують, як солярний знак. В українській народній ляльці простежуються типи, форми, іконографічні особливості дрібної пластики епохи енеоліту. Л.М. Герус так характеризує витoki народної ляльки: «Очевидно у зв'язку з ідеєю плодючості стержневою для скотарсько-землеробських культур, домінуючим у трипільській пластиці є зображення жінки. Як самі трипільські фігурки, їхня орнаментика, очевидно, також пов'язувалась з культом плодючості. Коло, кілька концентричних кіл, хрест, коло з хрестом усередині ототожнювалися зі сонцем»[1, с. 22]

О.С. Найден досліджуючи трансформацію народної ляльки зазначає: «Властивості та риси жіночого зображення як божества родючості, оберегу, талісмана, фетиша, а також заступниці багатьох хатніх жіночих робіт – прядіння, ткацтва, вишивання тощо – збереглися і закріпилися в більш пізньому слов'янському язичницькому та християнському середовищі»[2, с. 21]. Таким чином пройшовши багато тисячолітній шлях народна лялька втілила образ української жінки берегині домашнього вогнища, майстрині – художниці, трудівниці.

Вишиті речі сорочки, рушники та народні ляльки оздоблені

вишивкою супроводжують українську жінку протягом життя. Вишивати українських дівчат навчали змалечку. Молода дівчина вишивала собі посаг, закладаючи в кожен візерунок надію на щастя, на долю. Проходило життя, зношувались та старіли речі з дівочої скрині. І от вже бабуся майструє з шматочків старого полотна та рушників ляльок – княгинь своїм онучкам. Майструє та співає й розповідає, навчає. А малеча через забавку – ляльку долучається до всього багатства традиційного народного мистецтва, до народної пісні, до історії своєї родини та країни.

На Полтавщині традиційну ляльку виготовляли з домотканого полотна, конопляного чи лляного прядива. Використовували тканину фарбовану рослинними барвниками: вільхою, дубовою корою, бузиною в темні сині чи брунатні кольори. При виготовленні ляльки іноді використовували сіно, папір. Лялька мала ледве помітні ігрові ознаки: вона не мала ніг, а руки були не суттєво виражені, їх роль відігравали тоненькі шматочки білої тканини. Весь акцент декорування припадав на фартух та головний убір. Для фартухів використовували фрагменти вишивки. Характерним для полтавської вишивки є лічильна гладь виконана білим по білому або з вкрапленням вохристих, голубих кольорів. Для полтавських рушників характерні мотиви «світового дерева», «дерева життя» виконані в червоних кольорах технікою рушникових швів. З середини ХХ ст. на рушниках стають популярними натуралістичні візерунки: вишиті різнокольоровими нитками маки, лілії, пшеничні колоски тощо. Всі ці види орнаментів та технік представлені в народній ляльці.

Народна лялька увібрала в себе безліч зразків традиційних ремесел таких як вишивка, ткацтво, фарбування тканини, вибійка, бісероплетення, золотарство тощо. Майстер народної ляльки повинен удосконалюватись в кожному з цих ремесел, що б створити етнографічно достовірний та художньо досконалий твір народного мистецтва – традиційну українську ляльку. Сучасні майстри народного мистецтва, що працюють над виготовленням народної ляльки, намагаються звертатись до кращих зразків традиційної полтавської вишивки. Прикладом і натхненням в роботі над вишивкою стає творчість Олександри Кузьмівни Великодної. Для її робіт характерне вишукане співвідношення узорів та застосування ефекту ажурності завжди доцільно продумані та художньо врівноважені. Вишивки О.К. Великодної сягають корінням глибинних джерел народної пам'яті, народна лялька космологічно з'єднує рід і природу, історію і сучасність. Ці два види народного мистецтва, що з давніх часів існують поруч, втілюють художнє бачення світу українцями.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Герус Л.М. *Українська народна іграшка* / Л.М. Герус. – Львів, 2004. – 263 с.
2. Найден О.С. *Українська народна лялька* / О.С. Найден. – К.: ВД «Стилос», 2007. – 240 с.
3. Селівачов М.Р. *Домінантні мотиви української народної*

*Сергієнко Наталія
(Полтава, Україна)*

СТВОРЕННЯ СХЕМИ ДЛЯ ВИШИВАННЯ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Перед системою освіти ставиться низка завдань щодо формування нових умінь і знань учнів в умовах інформатизації усіх галузей виробництва. Наявність знань та вмінь з інформаційних технологій стає базовою вимогою для випускника школи. Тому, гострою є потреба розробки і впровадження нових технологій формування знань, умінь і навичок. І саме трудове навчання – один з предметів, де їх використання є необхідним, адже застосування ІКТ під час уроків технологій не тільки полегшує сприйняття учнями матеріалу, а й підвищує інтенсивність, ефективність уроку, розвиток творчості учня, формує інформаційну культуру учня.

Прикладами використання інформаційних технологій в проектній діяльності є використання наступних видів програм:

– Програми для створення схем для вишивання (наприклад, Pattern Maker for Cross-Stich, PM Stich, Creator Stich, Art Easy, Embro Box). За допомогою цих програм користувачі мають змогу самостійно створювати схеми для вишивання хрестиком з будь-яких зображень. Для цього досить завантажити зображення в програму, в якій автоматично підберуться кольори, розмір майбутнього малюнка на канві, кількість і довжина ниток, необхідних для створення вишивки, необхідні відтінки ниток. У програмах є попередній перегляд майбутньої роботи, експорт в графічний файл, друк з розбиттям сторінок та багато інших функцій.

– Програми для побудови схем крючком (наприклад, MyCrochet, DesignaKnit 7). Програма DesignaKnit 7 призначена для створення виробів, які можуть бути виготовлені як на будь-якій сучасній в'язальній машині, так і при ручному в'язанні. Програма включає малювання викрійок виробів, розробку схем візерунків, включаючи графічну студію для маніпуляції з графічними файлами, фотокартками та відсканованими зображеннями, інтерактивне в'язання. Використання програми дозволяє виконати повний цикл розробки виробу: конструювання викрійки, створення візерунка і в'язання в інтерактивному режимі.

– Онлайн програми для створення схем для бісероплетіння, за допомогою яких можна створювати схеми для бісероплетіння в мозаїчній техніці і в техніці ткацтва на основі наявних фотокарток і малюнків.

Однією з кращих програм, доступних широкому колу користувачів, вважається програма Pattern maket (PM) – програма для створення і редагування схем вишивання хрестом, яка має багато корисних функцій, кольори ниток різноманітних фірм. Створивши схему, можна її зберегти у